

Tawbah-Kutaa 4

Description

Sharxiwwan (Ulaagaalee) Tawbah

Kutaalee darban keessatti waa™ee tawbah fi istighfaara fi faaydaalee isaanii ilaalaal turreera. Namni hiikaa fi faaydaa isaanii erga beeke, jirenya ofii jijjiruu fi sirreessuf tawbah fi istighfaaran tarkaanfi ni jalqaba. “Hanga yoomi dukkanaa fi dhipherinna keessa jiraadhaa? Hanga yoomi ba™aa badii baadha!” jechuun dukkana fi dhipherinna keessa bahuuf, ba™aa badii ofirraa buuse boqonnaa fi tasgabbii argachuuf ni tattaafata. Namni erga haala kanaan tarkaanfi jalqabe, firii yaade argachuuf uulaagaleen guuttamuu qaban ni jiru. Ulaagaalee kanniin yoo hin guutin abdi kutuun karatti hafuu danda™a. Jalqaba, ulaagaalee ykn sharxiwwan jechuun wanti tokko sirrii ta™uu fi bu™aa buusuf wantoota ykn haala-dureewwan guuttamuu qabaniidha. Tawbaan qulqulluun Rabbiin biratti fudhatamu qabdu fi bu™aa namaaf buustu sharxiwwan armaan gadii qabdi:

1-Ikhlaasa qabaachu

Jechi **Ikhlaasa (Ø¥Ø®Ù,,Ø§Øµ)** jedhu, jecha “Akhlasa(Ø£ÙŽØ®Ù’Ù,,ÙŽØµÙŽ)” jedhu irraa kan fudhatameedha. Akhlasa jechuun qulqulleesse jechuudha. “Akhlasa shey™an” yommuu jedhu “ewanta tokko makaa irraa qulqulleesse, dhinbiibe” jechuu isaati. Akhlasa lillahi diinahu-Amanti isaa Rabbiif qulqulleesse yommuu jedhu, “Shirkii, na argaa fi na dhagaha dhiise” [1] jechuu isaati. Kanaafu, Ikhlaasa jechuun Rabbitti dhiyaachuf qofa hojji gaggaarii hojjachuu fi niyyaa ofii na argaa, na dhagaha, dinqisiifanna fi kkf irraa qulqulleessudha.

Rabbiti hojjiin tokko fudhatama argachuuf ikhlaasan kan hojjatamee ta™uu qaba. Kana jechuun gara Rabbiti Olta™aatti dhiyaachu fi mindaa Isaa kajeelun kan hojjatamee ta™uu qaba. Akkasumas, makaa akka na argaa, na dhagaha, fi kkf irraa kan qulqulla™e ta™uu qaba. Tawbaan hojji gaggaarii gara Rabbiti Olta™aa ittiin dhiyataniidha. Kanaafu, namni tokko yommuu tawbatu na argaaf, na dhagahaaf, ykn qabeenyaa argachuf osoo hin ta™in Rabbiif qofa jedhe tawbatu qaba. Yoo inni akkana godhe tawbaan isaa bu™aa guddaa isaaf buufti. Sababni isaas, Rabbiti jedhee yoo tawbate, ifaa fi dhoksaatti Inni na arga jedhee waan yaaduf, gara badii hin deebi™u. Garuu namootaaf jedhee yoo tawbate, namoonni dhoksaatti isa arguu waan hin dandeenyef gara badiitti salphatti deebi™a. Kuni immoo akka nama nafa dhiqate ofumaan dhoqqetti of gatuuti.

2- Badii irraa buqqaâ€™uu fi wanta bade fooyyessu

Akkuma kutaa darbe keessatti jenne tawbah jechuun badii irraa buqqaâ€™uun gara Rabbii (subhaanahu wa taâ€™aalaa) deebiâ€™uudha. Kanaafu, badii irraa buqqaâ€™uun ulaagaa tawbaati. Rabbiin ni jedha:

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ
فَأَسْتَغْفِرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصْرِرُوا
عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ

١٣٥

â€œIsaan warra yeroo waan fokkataa hojjatan yookiin lubbuu ofii miidhan, Rabbiin yaadatanii badii isaanitiif araarama kadhataniidha. Rabbii malee eenyutu badii araaramaa? Isaan osoo beekanu waan hojjatanirra (badii ofitirra) kan hin turreedha.â€ Suuratu Aali-Imraan(3):135

Muttaqoonni (warroonni Rabbiin sodaatan) dogongoraan baditti kufuu dandaâ€™u. Erga badii xiqqaas taâ€™i guddatti kufanii booda dafanii Rabbiin yaadachuun gara tawbah fi istighfaara figu. Kana jechuun adabbii Inni warroota badii hojjataniif qopheesee fi waan gaarii warroota Isa sodaataniif waadaa galee yaadachuun dafanii badii irraa buqqaâ€™uun araarama kadhatan. Kanaafi itti aanse ni jedhe:
â€œIsaan osoo beekanu waan hojjatanirra (badii ofitirra) kan hin turreedha.â€ Namoonni akkanaa mindaan isaanii:

أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
آلَآءَ نَهْرٌ خَلِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَمَلِينَ

١٣٦

â€œIsaan sun mindaan isaanii araarama Gooftaa isaanii biraat taâ€™ee fi Jannata laggeen ishee jala yaatudha. Isaan ishee keessatti hafoodha. Mindaan hojjatootaa [Jannata taâ€™uun] waa tole.â€ Suuratu Aali-Imraan 3:136

Kanaafu, badii erga hojjate booda namni dafee badii sanirraa buqqaâ€™uun tawbate, araarama kadhate fi hojji gaarii hojjate, mindaan isaa guddaadha.

Badii irraa buqqaâ€™uu fi wanta darbe fooyyessu karaa sadiin ilaalun ni dandaâ€™ama:

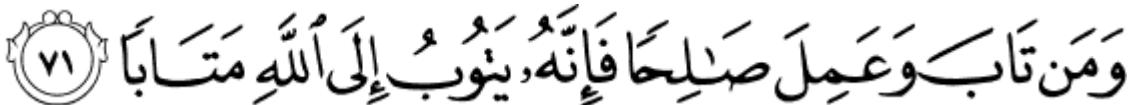
1ffaaâ€™ Badiin inni hojjataa ture nafsee ofii kan miidhu yoo taâ€™e, dafee badii san irraa buqqaâ€™u. Fakkeenyaf, badii akka zinaa (sagaagalummaa), ribaa, alkooli, qumaari fi kkf irraa buqqaâ€™u.

2ffaaâ€™ Wanta isarratti dirqama taâ€™e kan dhiisu yoo taâ€™e, wanta san hojjachuu. Fakkeenyaf, salaata kan dhiisu yoo taâ€™e, salaata sirnaan salaatu.

3ffaa-Badiin inni hojjataa ture haqa namootaatin kan wal qabatu yoo taâ€™e, haqa isaanii deebisuufi.

Fakkeenyaf, wanta tokko nama jalaa yoo hate, wanta hate nama sanii deebisu qaba. Yoo nama san dhabe firoota isaati deebisuu. Yoo firootas dhabee sadaqaa kennudha. Kanaafu, namni haala kanaan badii irraa yoo buqqaâ€™ee fi hojji gaggaarii hojjachuun wanta bade yoo fooyyesse, Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa badii darbeef isa hin adabu.

Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) akkana jedha:

â€œNamni tawbatee fi hojii gaarii hojjate, inni dhugumatti tawbaa gaariin gara Rabbii deebiâ€™ee jira.â€ Suura al-Furqaan (25):71

3- Gaabbii

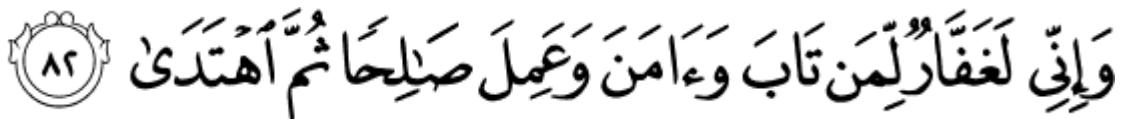
Namni badii hojjate gaabbiin itti dhagahamu qaba. Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan:
Ø§Ù,Ù†Ø-Ù ØªÙ^Ø·Ø©

â€œGaabbiin tawbaadha.â€• Sunan Ibn Maajah 4252

“Gaabbii fi of waqqasuun hundee tawbati.” Namtichi wanta hojjataa tureef yoo hin gaabbinii fi of hin ajiifatin, carraan inni hojii badaa sanitti deebiâ€™u baayâ€™ee guddaadha. Sababni isaas, gaabbi fi dhiphinni badii hojjataa turan san akka jibbanii fi irraa fagaatan nama taasisa. “Maal qaba osoo hojjachuu baadhe; kuni hojii badaa akkamiti! Maal taâ€™ee hojii kana raawwadhe, ammaan booda hojii akkanaatti nan deebiâ€™a? Gonumaa itti hin deebiâ€™uâ€™a! Gedhee yommuu of waqqasu, badii san akka hin dharraane fi itti hin deebine isa taasisa.

4- Gara badiitti akka hin deebine ijjanoo qabaachu

Kana jechuun badii irraa erga deebiâ€™e gara fuunduraatti goonkumaa itti hin deebiâ€™u jechuun ofitti haasawa. Kaayyoon kanaa, wanta isa jala darbe dhaqqabuu, wanta dhufu fooyyessu fi hanga duâ€™aatti wanta itti ajajamee hojjachuu fi wanta irraa dhoowwame dhiisu itti fufuudha. Jecha biraatiin hanga duâ€™aatti karaa qajeelaa qabachuudha. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) akkana jedha:

â€œDhugumatti nama tawbatee, amanee, hojii gaggaarii hojjatee, sana booda [hangaa duâ€™uu]
karaa qajeela qabateef Ani akkaan Araaramadha.â€ Suuraa Xaahaa 20:82

Kana jechuun dhugumatti nama kufrii, shirkii fi badii addaa irraa deebiâ€™e, qalbiin amane, qaamaan hojji gaggaarii hojjate, ergasii hanga duâ€™uu Islaama qabateef, dhugumatti Ani akkaan araaramaadha[2]. Akkaan araaramaa jechuun baayâ€™isee kan araaramuudha.

Namni hojii badaa duraan hojjate â€œGonkumaa itti hin deebiâ€™uâ€¢edhee yoo ijjaannoo qabaate fi tasa dogongoree hojii badaa san yoo hojjate, tawbaan isaa jalqabaa jalaa hin badu. Bakka kanaa hojii badaa haarawa hojjateef tawbah haarawa tawbachuun isarra jira[3].

Namni dogongoraan badii haarawaakkuma hojjatuun yoo dhugaan tawbatee fi araarama kadhate, Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa akka araaramuuf waadaa galee jira. Hadiisa al-Qudsi keessatti Rasuulli (SAW) akkana jechuun Rabbiin irraa gabaasan:

Gabrichi badii hojjatee â€œYaa Rabbii badii kiyya naaf araaramiâ€ jedhe. Rabbiin Tabaaraka wa taâ€™aalaa ni jedhe, â€œGabrichi kiyya badii hojjate, Gooftaa badii san araaramu fi badii saniif nama qabu (adabuu) akka isaaf jiru ni beeke. Ammas itti deebiâ€™uun badii hojjatee, â€œYaa Rabbii badii kiyya naaf araaramiâ€ jedhe. Rabbiinis tabaarakwa taâ€™aalaa ni jedhe, â€œGabrichi kiyya badii hojjatee, Gooftaa badii araaramu fi badii saniif nama qabu akka isaaf jiru ni beeke.â€ Ammas itti deebiâ€™uun badii hojjatee, â€œYaa Rabbii badii kiyya naaf araaramiâ€ jedhe. Rabbiinis tabaarakwa taâ€™aalaa ni jedhe, â€œGabrichi kiyya badii hojjatee, Gooftaa badii araaramu fi badii saniif nama qabu akka isaaf jiru beeke. Wanta feete hojjadhu, siif araaraame jira*.â€ [Sahih Muslim 2758 https://sunnah.com/qudsi40/33](https://sunnah.com/qudsi40/33)

â€œ*Wanta feete hojjadhu, siif araaraame jira.â€ Jechuun dogongoraan badii hojjattee yoo tawbattee fi araarama na kadhatte, siif araarama jechuudha. â€œWanta feete hojjadhuâ€ jechuun â€œebadii hojjadhuâ€ jechuu miti. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa badii irraa ni dhoowwa.

5-Duuti ykn Mallattoon Guyyaa Qiyaamaa dhufuun dura taâ€™uu

Tawbaan duuti gororro gahuun dura taâ€™uu qaba. Yeroo duuti isatti dhuftee nafseen gororro geessu, amma tawbadhe yoo jedhe, tawbaan isaa faayda hin qabu. Sababni isaas, filannoos osoo hin taâ€™in dirqamaan tawbate. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aalaa) akkana jedha:

﴿وَلَيْسِتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ الْسَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْثُتُ الْأَعْنَانَ وَلَا أَلَّذِينَ يَمْوُلُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (١٨)

â€œTawbaan warra hanga tokkoon isaaniitti duuti dhuftu badii hojjatanii â€˜Ani amma tawbadhe.â€™ Jedhanii fi isaannan kaafirota taâ€™anii duâ€™aniifis [tan qeebalantu] hin taane. Warra san Nuti adaba laalleessa isaaniif qopheessine jirra.â€ Suura An-Nisaa(4):18

Kana jechuun tawbaan gosoota namoota lamaan kanarraa hin qabeelamtu. 1ffaa-Hanga duuti itti dhuftuu nama badii hojjachuu itti fufee fi yeroo machiin duâ€™aa isa qabdu, â€˜Ani amma tawbadhe.â€ Chama jedhuudha. 2ffaa-Nama kaafira taâ€™ee duâ€™eedha.

Akkasumas tawbaan aduun dhiyaan bahuun dura taâ€™uu qaba. Aduun dhiyaan bahuun mallattoolee Guyyaa Qiyaamaa gurguddoo keessaa tokko waan taateef, yeroo sanitti tawbaan fudhatama hin argatu.

Guduunfaa

âœ’Namni dukkanaa fi dhiphinnaa keessaa bahuun jirenyaa gammachu barbaadu tawbah fi istighfaara isa barbaachisa. Sababni isaas, jirenyaa keessatti dukkanni, dhiphinnii fi rakkoon kan namatti buâ€™uuf sababa badii hojjataniitif. Rakkoo fi dhiphinna sababa badiiit nama tuqe kaasu kan dandaâ€™u Rabbiin qofa.

âœ’Kanaafu, Rabbiin dukkanaa fi dhiphinna namarraa akka kaasu, karaan hundarra gaariin gara Isaatti

deebiâ€™uun araarama kadhachuu fi toltaa hojjachuudha.

âœ•Buâ€™aa barbaadame tawbah irraa argachuuf namni ulaagaalee armaan gadi guutuu qaba:

1-Ikhlaasa-Rabbiif qofa jedhe tawbachuu

2-Badii irraa buqqaâ€™uu fi wanta bade fooyyessuu

3-Gaabbuu

4-Gara badiitti akka hin deebine ijjannoo qabaachu

5-Duuti ykn Mallattoon Guyyaa Qiyaamaa dhufuun dura tawbachuu

âœ• Badii irraa buqqaâ€™uu fi wanta darbee fooyyessun wantoota sadii of keessaa qaba:

1ffaaâ€“Badiin inni hojjataa ture nafsee ofii kan miidhu yoo taâ€™e, dafee badii san irraa buqqaâ€™uu fi dhiisu.

2ffaaâ€“Wanta isarratti dirqama taâ€™e kan dhiisu yoo taâ€™e, wanta san hojjachuu.

3ffaa-Badiin inni hojjataa ture haqa namootaatin kan wal qabatu yoo taâ€™e, haqa isaanii deebisuuifi.
âœ•Arrabaan tawbadhe ykn astaghfirullah jedhanii badii hojjachuu itti fufuun hiika fi sharxii tawbaa kan faallessudha. Tawbaan nama kanaa tawbaa sobaa buâ€™aa wayitu hin buusne taati. Badii irraa buqqaâ€™uun dhugaan yoo hin tawbatin, wanta hojjateef ni adabama.

Kitaabban wabii

[1] <https://www.almaany.com>

[2] Tafsiir ibn Kasiir 5/301-302

[3] [Commentary on the Forty Hadith of An-Nawawi](#) jildii 2 fuula 781

At-Tawbatu Ilallah-fuula 23

Date Created

March 11, 2019

Author

admin